

Den franske marskalkens äventyr i Ödeshög 1855

Sveriges förlust av Finland i 1808—09 års olyckliga krig med Ryssland var en stor tragedi. Många hoppades säkert att marskalk Bernadotte, den nye tronföljaren och sedermera konungen Karl XIV Johan, skulle återerövra Finland. Man fick i stället se honom ingå förbund med ryske tsaren för att åstadkomma enad front mot kejsar Napoleon! Bara fyra år efter förlusten av Finland kämpade svenskar och ryssar mot samma fiende i slaget vid Leipzig. Finland kvarstannade som ryskt storfurstendöme, medan Karl Johan erövrade Norge och en union upprättades.

Med Oscar I:s tillträde 1844 blev förhållandet med Ryssland kyligare, särskilt sedan ryssarna 1853 anföll turkarna i Krimkriget. Detta slutade 1856 med ryskt nederlag. England och Frankrike, som hjälpte turkarna, ville ha Sverige—Norge med i ett förbund mot Ryssland. Napoleon III sände hösten 1855 en av sina marskalkar till Stockholm för att ordna detta samarbete. Det var en från Krimkriget känd fältherre, marskalk Francois Certain Canrobert (1809—95). Han mottogs i Stockholm på ett lysande sätt. Den 21 november undertecknades ”novembertraktaten”, riktad mot Ryssland. Sverige—Norge förband sig bl. a. att ej avstå något område. Man var rädd för att ryssarna ville ha hamnar i norra Norge och kanske också intresserade sig för Gotland.

Hur har då den franske marskalken hamnat i en bok som berättar om gamla tider i Lysings härad? Det beror på signaturen Antenor (namnet okänt) i Östgöta-Kuriren, en tidning som utkom i Vadstena 1883—1901. Den 5 september 1891 fanns i denna tidning följande muntra skildring av den franske marskalkens särregna mottagande i Ödeshögs kyrkby, då han kom farande landsvägen från Gränna.

H. B.

Fältmarskalken Francois Certain Canrobert (1809—1895) i all sin prakt. Han var säkert enklare klädd vid besöket i Ödeshög 1855. Bilden från MUSEE DE L'ARMEE i Paris.

”Kanon-Robert” anländer

Vi skrefvo år 1855. Friska vindar hade börjat blåsa öfver Sverige och jaga bort rysslukten, som så länge stuckit oss i näsan. Oscar I hade vändt sig ifrån sin faders rysspölitik och stod i begrepp att sluta förbund med Frankrike och västmakterna.

För att i Stockholm avsluta traktaten mellan Sverige och Frankrike, sände Napoleon dit sin förtrogne Canrobert.

Järnvägar funnos icke då, hvarföre marskalken måste resa landsvägen från Malmö till Stockholm.

Han kom således att resa genom Ödeshög, där allt var eld och lågor, ofantlig förtjusning öfver att Sverige skulle än en gång ingå förbund med sin gamle vän, det hjältemodiga, ärorika Frankrike. I Ödeshög voro alla förvissade om, att hvarje fransman var en hjälte, hvarje fransyska en hjältninna, men att Canrobert, hvars namn ändrades till ”Kanonrobert”, var den ypperste af alla.

Tidpunkten då han skulle anlända var känd, och nu blef det ett öfverläggande om huru han på ett riktigt värdigt sätt skulle mottagas, så att det skulle lända honom och Ödeshög till heder och så att de vänskapliga känslorna, som besjälade alla, kunde fullt ut läggas i dagen. Herrarna voro ej mäktiga franska språket och funno det kostsamt att lägga sig till med nya frackar, enär klädet var omätligt dyrt, annars hade de nog tagit emot den fräjdade hjälten med glaset i hand. Som det nu var måste de afstå från äran och nöjet.

Hvad var under slika förhållanden att göra? Skulle den berömde mannen resa genom Ödeshög utan att firas och hälsas välkommen? Nej, det gick icke an!

I denna stora nöd togo fruntimmerna saken om hand. De skulle hälsa den store mannen, den fräjdade hjälten välkommen och räcka honom nordens doftande blommor.

Den stora dagen var inne; Canrobert hade anlönt och hans vagn hade stannat på torget, där de unga, blomstrande damerna voro tillmötes, försedda med de härligaste blommor, som orten hade att bjuda på. I främsta ledet af denna för hvarje främling, men i synnerhet för en fransman farliga krigarskara gick bygdens fagraste tärna och vid hennes sida en ännu blomstrande, i franska språket väl bevandrad guvernant. Canrobert steg ur sin vagn och nu skulle parlerandet och blomsterregnet taga sin början; men hvad kom väl åt den älskvärde, tappre främlingen? Blef han väl förskrämd af så mycken skönhet; ty han började springa i den skarpaste fart ned åt ladugårdarna till. Kunde väl en tapper fransman jagas på flykten af sköna jungfrur, eldiga ögon? Det hvar högst besynnerligt. Hela den kvinnliga skaran började jaga efter flyktingen, som under många oh och an lopp av och an.

Förtvivlad utropade han slutligen: "Je suis marié, mon épouse est en Paris" (Jag är gift, min hustru är i Paris) och lyckades till sist vinna så mycket försprång att han kunde dölja sig bakom en ladugård.

De gäckade damerna begåfvo sig rätt snopna tillbaka, högst förundrade öfver Canroberts feghet, men bestämt öfvertygade om, att han aldrig sett så mycket skönhet, sådana behag, hvarföre han överraskad och bländad tagit till flykten.

När den tappre främlingen väl uträttat det ärende, som gjort att han så fegt och på en fransman ovärdigt sätt tagit till flykten, skyndade han tillbaka, steg, utan att se hvarken till höger eller vänster, i sin vagn och skyndade bort från det glada Ödeshög.

Under vägen lär han ha frågat sin svenske ledsagare, hvad de unga damerna, som jäktade honom så, egentligen ville, och då han fick det svaret att de ville hälsa honom välkommen och gifva honom blommor, skall hafva utropat: "det skola de ej hafva gjort för intet".

Måhända blef Bomarsunds eröfring och rasering den lön, som tillföll de älskvärda damerna i Ödeshög, och det hvar ju icke så litet, ehuru deras skönhet nu är vissnad och ålderdomen strött sin snö i deras lockar, kunna de vara stolta däröfver, att de en gång jagat, som de trodde, den tappreste bland de tappre på flykten och gagnadt ett älskat fosterland.

Så visar det sig att den tappra Blendas ättlingar ännu lefva i Norden!

Antenor